

Mál nr. 270/2020**M og
V vegna ábyrgðartryggingar.****Gildissvið vátryggingarskilmála og ágreiningur um skaðabótaskyldu vegna truflunar á flutningskerfi raforku 10. desember 2019.****Gögn.**

Málskot dags. 14. ágúst 2020 ásamt fylgiskjölum.

Bréf V dags. 2. september 2020, ásamt fylgiskjölum.

Bréf lögmanns M, dags. 10. september 2020 og tölvupóstur dags. 29. september 2020.

Viðbótargreinargerð V dags. 8. október 2020.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram lýsing M á því að eftir að óveður hafi gengið yfir landið hinn 10. desember 2019 og vegna þess hafi orði miklar truflanir á kerfi M, fjöldi lína hafi dottið út og sumar þeirra í langan tíma. Þegar línur hafi verið settar aftur inn hafi komið tímabundin sveifla á kerfi sem hafi leitt til yfirspennu og hafi hún farið út fyrir vikmörk M og leitt til tjóns á raftækjum viðskiptavina. M greiddi bætur vegna tjónsins til eiganda raftækjanna með milligöngu V án þess að ágreiningur um bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu M væri útkljáður.

M telur að rekja megi tjón eigenda raftækjanna til starfsemi sinnar og það að tímabundin sveifla hafi komið á kerfi M óvænt og skyndilega leiði til þess að skilyrði 1. mgr. 2. gr. vátryggingarskilmála um skaðabótaábyrgð séu uppfyllt. M telur að óveður sé ekki sérstaklega undanskilið í vátryggingarskilmálum og vísar til úrskurðar nefndarinnar í máli nr. 51/2019 því til stuðnings að ábyrgðartrygging gæti tekið til tjóna sem verða í óveðri. M vísar einnig til þess að í reglugerð nr. 1084/2004 um gæði raforku og afhendingaröryggi sé fjallað um spennu og spennuflökt og hver vikmörk svokallaðrar afhendingarspennu skuli vera. M vísar einnig til mælinga sinna um afhendingarspennu á tímabilinu 10.-12. desember 2019 þar sem sjá megi viðvarandi spennuflökt og að spenna fari undir vikmörk. Einnig kemur fram í bréfi lögmanns M dags. 10. september 2020 að viðbrögð M vegna straumleysi hafi verið alfarið í samræmi við góðar venjur, en það hafi ekki komið í veg fyrir að tjón yrði á raftækjum þegar rafmagni var aftur komið á. Gögn sem sem sýna spennumælingar fylgdu með umræddu bréfi M.

V telur að það sé ekki hægt að rekja tjón á raftækjum til skaðabótaábyrgðar M og telur að ekkert í málinu bendi til þess að starfsmenn M hafi sýnt saknæma háttsemi eða rekja megi tjónið að öðru leyti til skaðabótaábyrgðar M. V telur að viðbrögð M við einu mesta óveðri síðari ára hafi verið í samræmi við góðar venjur. V telur að það sé óhjákvæmilegt að það verði sveiflur á rafspennu þegar rafmagn er sett á að nýju eftir að rafmagni slær út vegna óveðurs og ekkert í málinu bendi til þess að það hafi orðið vegna vanrækslu M. Þarna séu um óviðráðanlegar aðstæður að ræða (force majeure) sem enginn beri ábyrgð á. V vísar einnig til þess að gögn um ætluð vikmörk séu óskýr og engar matskýrslur liggi fyrri um meint tjón í raftækjum. Einnig vísar V því á bug að úrskurður í máli nefndarinnar nr. 51/2019 hafi þýðingu við mat í þessu máli.

Nefndin óskaði eftir afstöðu málsaðila til mögulegrar skaðasemisábyrgðar á grundvelli laga nr. 25/1991 og þess sem þar kemur fram reglur laganna gildi um rafmagn.

Í afstöðu V kemur fram sú afstaða að M sé hvorki framleiðandi eða dreifingaraðili rafmagns í skilningi laga um skaðasemisábyrgð heldur hafi M það eina hlutverk að reka flutningskerfi raforku. Framleiðsla rafmagns sé að mestu leyti í höndum Landsvirkjunar ohf. og dreifing raforku í höndum sérstakra dreifiveitna, sbr. 2. tl. 3. gr. raforkulaga. Einnig vísar V til þess að ekki sé sannaður ágalli á vöru, sbr. fyrri röksemdir auk þess sem orsakatengsl séu ósönnuð. Raftæki hafi mismunandi endingartíma og ekkert liggi fyrir um að tjón sem varð á raftækjum í greint sinn hafi verið vegna spennutruflana eingöngu. Einnig vísar V til þess að skv. 2. mgr. 2. gr. laga um skaðasemisábyrgð beri

aðilar ekki skaðsemisábyrgð á grundvelli laganna þegar um er að ræða munatjón ef tjón nær ekki 500 evrum og ekkert liggja fyrir um einstakar tjónsfjárhæðir tjónþola sem gerðu kröfu á M.

M segir í sínum viðbótarathugasemdom að ef niðurstaða sé sú að flutningur M á raforku falli undi lög um skaðsemisábyrgð þá falli tilviknið undir gildissvið tryggingarinnar, „..enda hafi ekki verið sýnt fram á að tjónið sé rakið til sakar Landsnets eða vanrækslu.“

Álit

Í málinu er ágreiningur um hvort skaðabótaábyrgð hafi stofnast af hálfu M vegna tjóns á raftækjum sem varð í kjölfar óveðurs sem gekk yfir landið 10. desember 2019. Í váttryggingarskilmálum ábyrgðartryggingar M kemur meðal annars fram í 1. mgr. 2. gr. að váttryggingin taki til skaðabótaábyrgðar váttryggðs vegna skemmda á munum enda verði þær raktar til skyndilegs og óvænts atburðar. Ekki verður séð af gögnum málsins að samið hafi verið með öðrum eða víðtækari hætti í váttryggingarsamningi M og V. Í þessu máli liggur fyrir að M hefur greitt bætur til eigenda raftækja vegna þeirra tjóns en V hefur ekki fallist á að slíkt tjón megi rekja til atvika eða aðstæðna sem M ber skaðabótaábyrgð á.

Til þess að til skaðabótaábyrgð skv. íslenskum rétti komi til þarf að sýna fram á að skilyrði skaðabótaréttar séu uppfyllt. Í þessu máli reynir helst á hvort um sé að ræða ábyrgð skv. svokallaðri sakarreglu eða reglu um vinnuveitendaábyrgð, eða hvort skaðsemisábyrgð sé að ræða á grundvelli sérreglna laga nr. 25/1991 um skaðsemisábyrgð. Sönnunarreglur gera ráð fyrir því að sá sem heldur því fram að skaðabótaábyrgð sé fyrir hendi beri sönnunarbyrði um að áðurnefnd skilyrði séu uppfyllt.

Í málinu liggja fyrir gögn um spennusveiflur í starfsemi M sem fyrirtækið sjálf metur þannig að farið hafi yfir tiltekin vikmörk. Í málinu liggur hins vegar ekki fyrir sjálfstætt mat á þeim gögnum frá óháðum aðila eða frekari staðfestingar um að farið hafi verið yfir umrædd vikmörk. Þegar litið er til þess að M ber sönnunarbyrði um að skilyrði skaðabótaréttar séu uppfyllt, auk þess sem það stendur M nær að leggja fram fullnægjandi gögn um starfsemi sína, verður að telja að þau gögn sem lögð hafa verið fram sýni ekki með afgerandi hætti að starfsmenn M hafi sýnt gáleysi við störf sín eða að búnaður M hafi verið með einhverjum hætti þannig að skilyrði skaðabótaréttar séu uppfyllt. Fer það saman við mat á því hvort um ágalla á vöru hafi verið að ræða í skilningi laga nr. 25/1991 um skaðsemisábyrgð.

Hvað varðar ágreining um gildissvið laga um skaðsemisábyrgð og hvort M teljist vera dreifingaraðili rafmagns verður ekki hjá því litið að flutningskerfi hljóta að hafa afgerandi þýðingu við dreifingu þess þó dreifiveitur selji rafmagnnið beint til notenda. Í ljósi framangreindrar niðurstöðu um að hvorki sé sýnt fram á skaðabótaskylda háttsemi starfsmanna M eða aðstæður sem M ber á annan hátt skaðabótaábyrgð á, eða að ágalli hafi verið á vöru, telur nefndin ekki nauðsynlegt að fjalla frekar um stöðu M sem dreifingaraðila.

Að öllu framangreindu telst því ekki nægilega sannað að skilyrði skaðabótaréttar séu uppfyllt um skaðabótaábyrgð M á tjóni eigenda raftækja í kjölfar spennutrufana í desember 2019. Gildissvið ábyrgðartryggingarskilmála fer saman við skilyrði skaðabótaréttar og þannig hefur ekki stofnast bótaskylda úr ábyrgðartryggingu M hjá V.

Niðurstaða.

Ekki er fyrir hendi bótaskylda úr ábyrgðartryggingu M hjá V vegna tjóns á raftækjum.

Reykjavík, 3. nóvember 2020.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Jóhann Tómas Sigurðsson lögfr.